

Tarradellas, o l'ocasió perduda del socialisme català

Reventós penja els guants

El retorn de Tarradellas, el 23 d'octubre de 1977, iniciava el procés legal d'autogovern. Però Joan Reventós i el PSC perdien, tres mesos abans, la possibilitat d'encapçalar aquest procés.

La vesprada del 12 de juny de 1977, durant el míting final de la campanya dels Socialistes de Catalunya a la plaça de toros Monumental, Joan Reventós va somiar un país en veu alta. Tenia fe-

bre. 38 graus. 15.000 persones, i Felipe González, l'escoltaven amb devoció. Dalt de la tarima, davant d'un fossat

frenètic, va explicar el futur de Catalunya: Josep Tarradellas, president de la Generalitat a l'exili –la legitimitat històrica– delegaria les seves funcions executives "en el número u de la coalició que hagi tret més vots". Després, d'una assemblea de parlamentaris electes sorgiria el parlament provisional de Catalunya que negociaria amb el govern de Madrid l'amnistia definitiva, la legalització de tots els partits polítics i una llei constitucional d'autonomia.

El somni de Reventós tenia ambició i

audàcia. Jugava sobre el convenciment d'una victòria electoral del socialisme a Catalunya. La coalició electoral entre el PSC-Congrés i la Federació Catalana del PSOE –perillosa però necessària, deien, per aturar el lerrouxisme– havia de captar el suport de la immigració i de les classes mitjanes per hegemonitzar, des del socialisme democràtic, la consecució de l'autogovern. Es precisava, per arrodonir el fet, la victòria de l'esquerra al congrés i la unitat del conjunt del catalanisme polític al senat gràcies el pacte de

El rei d'Espanya va tenir sempre molt clar que un vell republicà podia ser un fidel servidor de l'estat.

l'Entesa dels Catalans entre el PSC-Congrés, el PSUC i el Pacte Democràtic (PSC-Reagrupament, CDC i FNC). Només amb aquestes dues fites, el somni de Reventós seria possible: el 15 de juny de 1977 els resultats de les primeres eleccions legislatives creaven la desitjada taca roja d'Europa: els índexs de vots al PSUC -18,33%- i als Socialistes de Catalunya -28,51%- confirmaven la legitimitat electoral de l'esquerra de Catalunya. Al senat, l'Entesa dels Catalans s'ho enduia tot. El nacionalisme semblava una base irrenunciable de qualsevol alternativa política de futur.

Aquella mateixa nit, Reventós posava fil a l'agulla del somni: Tarradellas tornaria -amb un passaport exigít reiteradament pels socialistes- i el govern central reconeixeria com a interlocutor vàlid un consell de forces polítiques, sorgida de l'assemblea dels parlamentaris que iniciaria negociacions per al restabliment de les institucions catalanes. El dia 21 de juny de 1977 el rei Joan Carles rebia en audiència Joan Reventós i els seus afegits de coalició -Eduardo Martín Toval i Josep Maria Triginer- en una audiència privada de quasi mitja hora on, a banda de bones paraules, no hi havia gaire més. Suárez els concedia, aquella mateixa tarda, una hora i mitja de reunió. Una conversa de sords, entre els legalismes de la UCD i les representativitats ferides dels socialistes, dels qui es recordava el seu caràcter de coalició "inestable" amb poc marge de maniobra. Amb Suárez -així ho creia Reventós- no hi havia somnis assolibles.

Dijous 23 de juny, tres moviments paral·lels delimiten terrenys massa paradoxals: Carles Sentís telefona Tarradellas per informar-lo que el seu viatge a Madrid té llum verd directe d'Adolfo Suárez. Abans un vell exiliat que un socialista honest. En la reunió que celebren aquella tarda a l'aeroport d'Orly, als afores de París, Reventós, Tarradellas i les seves cohorts respectives han de concretar el retorn immediat de Tarradellas per presidir la solemne Sessió Constituent de l'Assemblea de Parlamentaris. I a Madrid, el curiós dia 23, Miquel Roca i Jordi Pujol s'entrevisten amb Rodolfo Martín Villa per parlar de l'Assemblea de Parlamentaris. La joia més preuada del somni reventosià.

El país, els seus dirigents, aclamaven Reventós com la clau de volta de l'autonomia. Fins i tot Carles Sentís, diputat de la UCD, troba que Joan Reventós és l'home del moment. I l'Organisme Con-

sultiu, una mena de comitè d'assessors fidels al president Tarradellas constituït el 2 de maig de 1977 per representants de tots els partits polítics -excepte el PSUC- i per diverses personalitats independents amb la finalitat de legitimar des de l'interior la Generalitat de Catalunya i les accions del seu president, demana a Tarradellas que accepti la presidència de l'Assemblea de Parlamentaris. I dona suport públicament a la iniciativa constituent de Reventós, membre alhora d'aquest Organisme Consultiu. Arriba el seu dia

Dissabte, 25 de juny, a l'edifici del Museu d'Art Modern de Catalunya, seu oficial durant la Segona República del Parlament de Catalunya, totes les legitimitats es fondrien en un acte simbòlic de recuperació nacional. Totes: Tarradellas, els diputats i els senadors elegits en la candidatura unitària, i triomfal, de l'Entesa dels Catalans, com Josep Benet, Alexandre Cirici o Felip Solé Sabarís, que recollien la legitimitat popular de l'Assemblea de Catalunya, aportant-hi les seves reivindicacions històriques. Poble, urnes i president s'unirien en una impressionant demostració de força davant un govern reaci i centralista. Al somni de Reventós només li faltava ja el plàcet de Tarradellas. Però Tarradellas, en la reunió de l'aeroport d'Orly, exposava una negativa rotunda. Tarradellas presideix la Generalitat, no una assemblea de parlamentaris. Tarradellas vol que es retardi uns dies la sessió i que es postposin les decisions sobre les futures relacions amb la Generalitat. Reventós comença a no entendre-hi res. El somni trontolla.

RENÚNCIES

El gran enterrament d'aquest somni estiuenc té lloc la tarda del dia 25 poques hores després d'iniciar-se la sessió constitutiva de l'Assemblea de Parlamentaris. A porta tancada, per cert. Hi eren tots. Ex-franquistes i ex-maoistes. Presidia la mesa d'edat Carles Andreu i Abelló, el representant d'una línia de continuïtat amb la legalitat republicana. Però ningú fora de l'hemicicle, ni els militars, es va espantar. La simbologia institucional va quedar reduïda al gest sentimental: el cant emocionat dels Segadors a peu dret. L'esperat Consell Provisional de la Generalitat, que hauria representat l'embrió del poder executiu català, es va convertir en un grup de negociadors parlamentaris. La comissió permanent. El govern Suárez no pretenia que la Generalitat

l'establís Reventós. Tampoc ho pretenia Jordi Pujol. En nom del Pacte Democràtic i del seu 17,22% d'electors, va proposar un desllorigador, acordat *sotto voce* amb Martín Villa: la comissió permanent, formada per dinou parlamentaris, de la qual Reventós en seria president. El "vell lluitador", el "cap de la llista electoral més votada", l'amic de Tarradellas no podia negar-s'hi. La unitat ho exigia. I exigia també demanar a Tarradellas que presidís les properes sessions de l'Assemblea de Parlamentaris. En una sola tarda, el PSC-C perdia l'oportunitat -mai no recuperada- de capitalitzar la recuperació de l'autogovern català i es posava en mans de Tarradellas, el qual ja havia decidit seguir la seva estratègia. L'assemblea es dissolia amb corals sencers de "Volem l'Estatut" i "¡Visca Catalunya lliure!". Alguns carrers enllà, a la Rambla de Canaletes, els antidisturbis dissolien amb contundència democràtica una manifestació per l'alliberament gai. Les platges començaven a omplir-se.

NEGOCIS

Els homes que han fet possible la democràcia -com explicava l'eslògan electoral de la UCD- estan disposats a parlar d'autogovern amb una persona raonable. Un vençut -definicions del mateix Tarradellas- visitaria un triomfador -Adolfo Suárez- el dilluns, 27 de juny de 1977. Tarradellas sorprèn tothom plantant-se a Madrid en el *jet* privat de l'empresari Luis Olarra. I sobretot al PSC. Cap militant socialista de l'entorn de Tarradellas ha informat Reventós de l'operació. Ni Romà Planas, ni Josep Maria Bricall, ni Josep Lluís Sureda han donat pistes a la direcció del socialisme català. Reventós arriba cuitacorrent a Madrid dimarts al matí. Declara el viatge de Tarradellas "un pas notable en el camí de la recuperació de la Generalitat" i afirma -i no ho desmenteix mai- que el mateix diumenge havia estat informat del viatge. Es posa incondicionalment al seu servei i dona la cara davant els periodistes. Aquella cara marcida i trista, angixada, que serà una constant del llarguíssim estiu de 1978. Al vespre, de retorn a Barcelona, Reventós afronta la primera reunió de la Comissió Permanent de l'Assemblea de Parlamentaris sabent que a Madrid no hi ha avanços substancials però manté un to unitari tan fals com tranquil·litzador. Els recels del seu partit cap a una operació que molts intuïen com l'intent de la UCD de recuperar un

Tarradellas: "Qui porta les negociacions sóc jo".

ARXIU

paper predominant en la transició catalana amb Carles Sentís per davant, deixaven Reventós en una situació d'emissari incòmode d'un Tarradellas que ja tenia el seu clan. Descol·locat per l'estratègia presidencialista, considerat per molts diputats un grum del president, Reventós s'ha de sentir dir –i patir– la paraula "traïció". Ho esmenten companys de la Federació Catalana del PSOE, ho comenten les patums del PSUC, s'ho calla molta gent, i alguns amics seus. Però, el 2 de juliol de 1977, esgotats tots els nervis, Tarradellas aconsegueix que el govern Suárez accepti, a través de la Llei de Bases de Règim Local, la "decisió associativa de Catalunya": una Generalitat amb atribucions de Mancomunitat. L'autogovern provisional. Reventós i Tarradellas tornen, aquella tarda, a fer una conversa a banda. Reventós podia haver tingut llavors l'última carta per recuperar la iniciativa. Raimon Obiols –un servidor exemplar del partit– havia jugat pocs dies abans.

CAMÍ DE VIDRÀ

A finals de juny, Raimon Obiols –en aquell moment secretari de propaganda– visita Marià Vilà Abadal a la masia

familiar de Cal Caval·ler, una impressionant finca senyorial de grans carreus i planta quadricular situada als afores del poble de Vidrà, a la comarca del Ripollès. Obiols proposa a Marià Vilà Abadal que hostatgi durant una temporada el president de la Generalitat a la masia. Marià hi està d'acord. Els seus germans Jordi i Ramon són homes de profundes creences nacionalistes vinculats de sempre a la figura de Tarradellas, en especial Ramon, membre de l'Organisme Consultiu del president. Tan sols li comenta a Obiols que no hi ha calefacció. És un detall menor. L'actual secretari general del PSC ha confirmat a EL TEMPS aquesta gestió "que no realitzava per a tercers" però ha posposat qualsevol explicació sobre la intencionalitat d'aquell fet fins després de les properes eleccions autonòmiques.

Aquesta hauria pogut ser l'última fórmula per salvaguardar una unitat d'acció no fictícia. La presència de Tarradellas al Principat –no al cap i casal– per coordinar des del país junt amb la comissió permanent de l'Assemblea de Parlamentaris els passos cap a la Generalitat Provisional. Una presència que hauria reforçat no sols l'autoritat moral de Reventós –i del seu "innegociable" càrrec de

conseller en cap– sinó que també hauria demostrat el grau d'influència i control dels socialistes per reconduir l'estratègia personalista i obscurantista de Tarradellas. Quan el 7 de juliol Tarradellas es reuneix a París –no pas a Vidrà– amb els representants de la Comissió Permanent de l'Assemblea de Parlamentaris, la cor-relació de forces juga a favor seu. El PSC no ha pogut convèncer Tarradellas, que ja tenia passaport en regla, de quedar-se a les fal·des del Puig-sacalm. L'honorable senyor Tarradellas diria el 15 de juliol a un diari de Barcelona: "Qui porta les negociacions sóc jo". I el molt honorable president de la Generalitat de Catalunya, En Josep Tarradellas i Joan rematava el 20 d'octubre, en l'última entrevista a Saint Martin Le Beau, tres dies abans del retorn, el somni de la legitimitat popular i altres bestieses.

—En cas de poder delegar funcions en algun líder polític, ¿en qui delegaríeu?"

—En cap, de primer han de passar un aprenentatge.

"Formidable", que deia sempre Tarradellas.

Oriol Malló